UOC-PO-10 Anexa 2

FIŞA DISCIPLINEI

Introducere în arheologie

1. Date despre program

1.1 Instituţia de învăţământ superior	UNIVERSITATEA „OVIDIUS" DIN CONSTANŢA
1.2 Facultatea	de Istorie şi Ştiinţe Politice
1.3 Departamentul	de Istorie şi Ştiinţe Politice
1.4 Domeniul de studii	Istorie
1.5 Ciclul de studii	Licenţă
1.6 Programul de studii	Istorie
1.7 Anul universitar	2026-2027

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei			**Introducere în arheologie**				
2.2 Cod disciplină			IST 1104				
2.3 Titularul activităţilor de curs			Conf.univ. dr. habil. Cătălin PAVEL				
2.4 Titularul activităţilor de seminar			Conf.univ. dr. habil. Cătălin PAVEL				
2.5 Anul de studii	I	2.6 Semestrul	I	2.7 Tipul de evaluare	Ex	2.8 Regimul disciplinei */**	DF/DOB

** DF – disciplină fundamentală, DS – disciplină de specializare, DC – disciplină complementară*
*** DOB – disciplină obligatorie; DOP – disciplină opțională; DFA – Disciplină facultativă*

3. Timpul total (ore pe semestru)

3.1 Număr de ore activități directe pe săptămână	2	din care: 3.2 curs	1	3.3*** seminar	1
3.4 Total ore activităţi directe pe semestru	28	din care: 3.5 curs	14	3.6 seminar	14
3.7 Total ore studiu individual					72
Distribuția fondului de timp					[ore]
Studiul cărților, manualelor, suportului de curs, notițelor, bibliografie minimală recomandată					40
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate şi pe teren					20
Pregătire seminar / laborator / proiect, teme, referate, portofolii şi eseuri					5
Pregătire pentru prezentări sau verificări					5
Pregătire pentru examinarea finală					2
Alte activități: consultații					-

3.8 Total ore pe semestru	100
3.9 Numărul de credite	4

**** S - seminar; L - laborator; P - proiect*

4. Precondiţii (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	
4.2 de rezultate ale învățării	

5. Condiţii necesare pentru desfăşurarea optimă a activităților didactice (acolo unde este cazul)

5.1. de desfăşurare a cursului	Activităţile se vor desfăşura în regim fizic (prezență în sala de curs).
5.2. de desfăşurare a seminarului	Activităţile se vor desfăşura în regim fizic (prezență în sala de curs).

6. Obiectivele disciplinei (reieşind din grila competenţelor specifice acumulate)

6.1 Obiectivul general al disciplinei	• Cunoaşterea etapelor de cercetare arheologică şi a principalelor metode de investigare arheologică, în raport cu specificul sitului şi artefactelor analizate.
6.2 Obiectivele specifice	• Să definească principalele tipuri de prospecţiuni arheologice; • Să descrie metodele de săpătură arheologică în raportul cu tipul sitului investigat; • Să enumere metodele de datare relativă şi absolută; • Să caracterizeze principalele tipuri de situri arheologice (aşezări preistorice, fortificaţii, oraşe antice, construcţii funerare etc.) • Să descrie principalele metode de investigare a artefactelor (ceramologia, traseologia, viatehnologia); • Să definească principalele operaţiuni de conservare – restaurare.

7. Rezultatele învățării

Cunoștințe	C4. Studentul/absolventul operează distincții cu privire la relațiile de cauzalitate dintre evenimente și fenomene istorice.

Aptitudini	A4. Studentul/absolventul formulează argumente solide în identificarea relațiilor de cauză și efect între evenimente și fenomene istorice.
Responsabilitate și autonomie	R4. Studentul/absolventul gândește analitic, elaborează idei și raționamente complexe pentru a le evalua validitatea și a le îmbunătăți.

8. Conţinuturi

8.1 Curs	**Metode de predare**	**Număr ore alocate**
Noţiunea de arheologie: de la colecţionar la savant, colaborarea cu celelalte ştiinţe	Prelegere	1
Etapele cercetării arheologice: tipuri de prospecţiuni, legislaţie, organizarea şantierului arheologic, tipuri de săpături arheologice, valorificarea descoperirilor arheologice – restaurare, conservare, publicare	Prelegere, studiu de caz	1
Datarea în arheologie: metode de datare absolută şi relativă	Prelegere, problematizare	1
Tipuri de aşezări în preistorie – premisele apariţiei primelor aşezări stabile, aşezări neo-eneolitice în Orientul Apropiat, India, Europa; aşezări din epoca bronzului	Prelegere, studiu de caz	1
Elemente protourbane în Europa. Palatele minoice şi cetăţile miceniene	Prelegere, studiu de caz	1
Elemente de urbanism în antichitate – revoluţia urbană, tipuri de oraşe, trăsături generale ale oraşului antic	Prelegere, studiu de caz	1
Mari centre urbane ale antichităţii: oraşul oriental – Babilon;	Prelegere, studiu de caz	1
Mari centre urbane ale antichităţii: polis-ul grec – Atena; oraşul roman – Roma	Prelegere, studiu de caz	1
Rituri şi ritualuri funerare: primele înmormântări; inhumaţia şi incineraţia;	Prelegere, studiu de caz	1
Tipuri de necropole şi morminte; monumente	Prelegere, studiu de caz	1

funerare – tumul, tholos, mastaba, hipogee, piramide, megaliţi, mausoleu;		
Necropole şi morminte regale – Ur, Micene, Valea Regilor, mormintele etrusce, morminte princiare traco-getice, tumulii scitici; ofrande; morminte simbolice – cenotaf	Prelegere, studiu de caz	1
Acte rituale: sacrificii, mumificarea, cultul cranii	Prelegere, studiu de caz	1
Analiza materialului arheologic: ceramica	Prelegere, studiu de caz	1
Analiza materialului arheologic: metalurgia şi viatehnologia.	Prelegere, studiu de caz	1

Bibliografie:

- D. ABRUDAN, Arheologie biblică, 1994
- D. ARNOLD, Ceramic. Theory and cultural process, University Cambrige, 1985
- M. BERDUCOU, Méthodes et pratique de la conservation - restauration des vestiges archéologiques, vol. La conservation en archéologie (coord. M. Berducou), Masson, Paris, Milan, Barcelone, Mexico,pp. 78 – 119, 1990
- R. BLOCH, A. HUSS, La cônquètes de l'archeologie, 1972
- R. BLOCH, J. COUSIN, Roma şi destinul ei, 1985
- J. BOJADZIEV, Chronology of prehistoric cultures in Bulgaria, vol. Prehistoric Bulgaria**,** Monographs in World Archaeology 22, pp. 149 – 192, 1995
- AL. BOLOMEY, Noi moduri de abordare a cercetării preistoriei, SCIV 24, 4, 1973, pp. 621 – 631
- N. BRANGA, Urbanismul Daciei romane, 1980
- M.F. BRIGUET, Arta etruscă. Frescele de la Tarquinia, 1967
- R. BRILLIANT, Arta romană de la Republică la Constantin cel Mare, 1979
- G. CAMPS, Manuel de recherches prehistoriques, 1979
- J. CARCOPINO, Viaţa cotidiană la Roma şi apogeul imperiului, 1979
- J. CAUVIN, Naissance des divinites. Naissance de l'agriculture. La revolution des symboles au Neolithique, 1993
- FR. CHAMOUX, Civilizaţia greacă în epocile arhaică şi clasică, 1985
- FR. CHAMOUX, Civilizaţia elenistică, 1985
- G. CHILDE, Făurirea civilizaţiei, 1966
- M. CHRISTOL, D. NONY, Rome des origines aux invasions barbares, 1974
- E. CIZEK, Epoca lui Traian, 1980
- B. CUNLIFFE, L'univers des Celtes, 1996
- M. DUDULEANU, Octavian Augustus, 1985
- VL. DUMITRESCU, Arta preistorică în România, Ed. Meridiane, Bucureşti, 1974
- VL. DUMITRESCU, Cronologia absolută a eneoliticului românesc în lumina datelor C14, Apulum XII, 1974, pp. 23 – 39
- J. DESHAYES, Civilizaţiile vechiului Orient, 1976
- M. ELIADE, Sacrul şi profanul, 1992
- E. FAURE, Istoria artei. Arta antică, 1988
- J.C. FREDOUILLE, Enciclopedia civilizaţiei şi artei romane, 1974
- GENNEP, Riturile de trecere, 1996

- M. GIMBUTAS, The relative chronology of Neolithic and Chalcolithic cultures in Eastern Europe North of the Balkan Peninsula and the Black Sea, The University of Chicago Press, 1966
- M. GRAMATOPOL, Arta imperială a epocii lui Traian, 1984
- P. HALSTEAD, Neolithic Society in Greece, Sheffield Studies in Aegean Archaeology, 2, Glasgow, 1999
- N. HANNESTAD, Monumente publice ale artei romane, 1989
- HOLTZMANN, A. PASQUER, Histoire de l'art antique: l'Art grec, Paris, 1998
- IVANOV, Les fouilles archéologiques de la nécropole chalcolithique à Varna (1972 – 1975), Studia Praehistorica 1 - 2, 1978, pp. 13 – 26
- IVANOV, Le chalcolithique en Bulgarie et dans la nécropole de Varna, în vol. Ancient Bulgaria, Nottingham, I, 1983, pp. 154 – 181
- LALOUETTE, Civilizaţia Egiptului antic, 1987
- P. LÉVÊQUE, Aventura greacă de la neolitic la dominaţia romană, 1987
- J. LICHARDUS M. Lichardus-Itten, G. Bailloud, J. Cauvin, La Protohistoire de l'Europe. Le Néolithique et le Chalcolithique entre la Méditerranée et la Mer Baltique, 1985
- S. MARINESCU-BÎLCU, Sur l'organisation interne de certaines stations des cultures des complexes Boian – Gumelniţa et Precucuteni – Cucuteni, Cercetări Arheologice XI, partea I, 1998-2000, pp. 321 – 336
- FR. MATZ, Creta, Micene, Troia, 1969
- S. MOSCATI, Vechi imperii ale Orientului antic, 1980
- ZOE PETRE, Civilizaţia greacă şi originile democraţiei, 1993
- CH. PICARD, L'art romain, 1962
- CH. PICARD, L'archeologie, Paris, 1969
- N. PLATON, Civilizaţia egeeană, 1988
- P.J. PROUDHON, Principiul artei şi destinaţia ei socială, 1987
- B. RUTKOWSKI, Arta egeeană, 1980
- A SHERRATT, Economy and society in prehistoric Europe. Changing perspectives, Edinburgh University Press, 1997
- M. SOUDGRASS, Grecia epocii întunecate, 1994
- STOIAN, Civilizaţia Egiptului antic, 1958
- R. TREUIL, Le Neolithique et le Bronze Ancien Egéene, 1983
- D. TUDOR, Arheologie romană, 1976
- R. VULPE, Columna lui Traian, 1988
- J.J. WINCKELMANN, Istoria artei antice, 1985
- M. ÖZDOĞAN, N. BAŞGELEN (eds.) Neolithic in Turkey. The Cradle of Civilization. New Discoveries , Istanbul, 1999
- *** Enciclopedia civilizaţiei greceşti, 1970
- *** Enciclopedia civilizaţiei romane, 1982
- *** The Roman World, 1990
- *** L'art de l'antiquité. Les origines d l'Europe, 1995
- *** Le grande atlas de l'archeologie, Enciclopedia Universalis, 1995
- *** Looking at Greek vases, Cambrige, 1997
- *** Prehistoric Archaeology of the Aegean,

http://projectsx.dartmouth.edu/history/bronze_age
- *** Le temps de la Prehistoire, vol. I – II, 1989
- *** Atlas des sites du Proche Orient. 14000 – 5700 BP (coord. Fr. Hours, O. Aurenche, J. Cauvin, M.C. Cauvin), vol. I, Maison de l'Orient méditerranéen, Lyon-Paris, 1994
- Prehistoric Bulgaria (coord. D.W. Bailey, I. Panayotov), Monographs in World Archaeology 22, 1995
- *** Le premier or de l'humanité en Bulgarie. 5é millénaire (coord. C. Eluère), Paris, 1989
- *** Tombes et momies. 50 Découvertes de l'Archéologie Mondiale (coord. P. G. Bahn), 1997.

8.2 Seminar	**Metode de predare**	**Număr ore alocate**
Curente şi tendinţe în cercetarea arheologică contemporană - „Arheologia Nouă", arheologia experimentală şi etnoarheologia, metoda microstratigrafică	Dezbatere, studiu de caz	1
Cercetarea interdisciplinară – realizări şi perspective	Dezbatere, analiză interdisciplinară	1
Metode de datare absolută şi relativă. Condiţii de prelevare eşantioane pentru datare absolută	Dezbatere; analiză interdisciplinară	1
Stardade şi proceduri arheologice. Legislaţia din România	Dezbatere; analiză texte legislative	1
Cercetarea peşterilor şi adăposturilor	Dezbatere; analiză interdisciplinară, studiu de caz	1
Cercetarea siturilor preistorice pluristratificate de tipul tell-urilor	Dezbatere; analiză interdisciplinară, studiu de caz	1
Palatele minoice. Mitul Atlantidei	Dezbatere; analiză de izvoare antice, studiu de caz	1
Stilurile arhitectonice şi templul grecesc. Studiu de caz Acropola Ateniană	Dezbatere; analiză de izvoare antice, studiu de caz	1
Monumente comemorative romane: columnele, trofeele şi arcurile de triumf	Dezbatere; analiză de izvoare antice, studiu de caz	1
Analiza descoperirilor funerare. Elemente de organizare socială reflectate de descoperirile funerare	Dezbatere, studiu de caz	1

Practici rituale - cultul craniilor din neoliticul aceramic până în Antichitate (celţi, sciţi, daci)	Dezbatere; analiză de izvoare antice, studiu de caz	1
Ceramologia: apariţia ceramicii, etape în meşteşugul ceramicii, criterii de analiză a materialului ceramic, mari centre de producţie în antichitate – Atena şi Corint, ceramica cu figuri negre/figuri roşii, tipuri de vase greceşti	Dezbatere; analiză interdisciplinară, studiu de caz	1
Metalurgia: primele obiecte din metal, metalurgia cuprului, bronzului şi fierului – origine, difuziune, tehnici	Dezbatere; analiză interdisciplinară, studiu de caz	1
Viatehnologia – industria litică, prelucrarea materialului dur de origine animală	Dezbatere; analiză interdisciplinară, studiu de caz	1

Bibliografie:

- R. BLOCH, J. COUSIN, Roma şi destinul ei, 1985
- J. BOJADZIEV, Probleme der Radiokohlenstoffdatierung der Kulturen des Spätäneolithikums und der Frühbronzezeit, Studia Praehistorica 11 – 12, pp. 389 – 406, 1992
- J. BOJADZIEV, Chronology of prehistoric cultures in Bulgaria, vol. Prehistoric Bulgaria**,** Monographs in World Archaeology 22, pp. 149 – 192, 1995
- AL. BOLOMEY, Noi moduri de abordare a cercetării preistoriei, SCIV 24, 4, 1973, pp. 621 – 631
- M.F. BRIGUET, Arta etruscă. Frescele de la Tarquinia, 1967
- R. BRILLIANT, Arta romană de la Republică la Constantin cel Mare, 1979
- G. CAMPS, Manuel de recherches prehistoriques, 1979
- J. CARCOPINO, Viaţa cotidiană la Roma şi apogeul imperiului, 1979
- J. CAUVIN, Naissance des divinites. Naissance de l'agriculture. La revolution des symboles au Neolithique, 1993
- FR. CHAMOUX, Civilizaţia greacă în epocile arhaică şi clasică, 1985
- FR. CHAMOUX, Civilizaţia elenistică, 1985
- B. CUNLIFFE, L'univers des Celtes, 1996
- VL. DUMITRESCU, Édifice destiné au culte découvert dans la couche Boian – Spanţov de la station-tell de Căscioarele, Dacia NS XIV, 1970, pp. 5 – 24
- VL. DUMITRESCU, Arta preistorică în România şi sud-estul Europei, CCDJ XVI – XVII, 2001, pp. 145 – 172
- VL. DUMITRESCU, Cursuri universitare de arheologie preistorică, Ed. Mica Valahie, Bucureşti, 2002
- VL DUMITRESCU. AL BOLOMEY, FL. MOGOŞEANU, Esquisse d'une préhistoire de la Roumanie, Bucureşti, 1983
- E. FAURE, Istoria artei. Arta antică, 1988
- J.C. FREDOUILLE, Enciclopedia civilizaţiei şi artei romane, 1974
- GENNEP, Riturile de trecere, 1996
- P. HALSTEAD, Neolithic Society in Greece, Sheffield Studies in Aegean Archaeology, 2,

Glasgow, 1999
- N. HANNESTAD, Monumente publice ale artei romane, 1989
- HOLTZMANN, A. PASQUER, Histoire de l'art antique: l'Art grec, Paris, 1998
- J. LICHARDUS M. Lichardus-Itten, G. Bailloud, J. Cauvin, La Protohistoire de l'Europe. Le Néolithique et le Chalcolithique entre la Méditerranée et la Mer Baltique, 1985
- N. PLATON, Civilizaţia egeeană, 1988
- RUTKOWSKI, Arta egeeană, 1980
- A SHERRATT, Economy and society in prehistoric Europe. Changing perspectives, Edinburgh University Press, 1997
- M. SOUDGRASS, Grecia epocii întunecate, 1994
- R. TREUIL, Le Neolithique et le Bronze Ancien Egéene, 1983
- TUDOR, Arheologie romană, 1976
- J.J. WINCKELMANN, Istoria artei antice, 1985
- *** Enciclopedia civilizaţiei greceşti, 1970
- *** L'art de l'antiquité. Les origines d l'Europe, 1995
- *** Le grande atlas de l'archeologie, Enciclopedia Universalis, 1995
- *** Neolithic in Turkey. The Cradle of Civilization. New Discoveries (M. Özdoğan, N. Başgelen), Istanbul, 1999
- *** Prehistoric Archaeology of the Aegean, http://projectsx.dartmouth.edu/history/bronze_age
- *** Tombes et momies. 50 Découvertes de l'Archéologie Mondiale (coord. P. G. Bahn), 1997

9. Evaluare

Tip activitate	9.1 Criterii de evaluare	9.2 Metode de evaluare	9.3 Pondere din nota finală
9.4 Curs	Răspunsurile la examen, participarea la cursuri	Examen scris	50%
9.5 Seminar	Participarea activă la discuţii, redactarea lucrărilor de seminar şi a referatelor	Teme săptămânale, referate	50%
Important: accesul studenților la examen este condiționat de prezența la cel puțin jumătate din cursuri și seminarii, precum și de predarea unui proiect de cercetare în care va fi abordată una dintre temele cursului, la alegere.			
9.6 Standard minim de performanţă			
• Reconstituirea unui fapt istoric pe baza analizei critice a unui set de informații provenite din izvoare si din afara izvoarelor istorice.			

Data completării Titular curs, Titular seminar,
15.09.2026 Conf.univ. dr. habil. Cătălin PAVEL Conf.univ. dr. habil. Cătălin PAVEL

Data avizării în Departament, Director de Departament,
16.09.2026 Lect. univ. dr. Gabriel Stelian MANEA

Decan,
Conf. univ. dr. Daniel CITIRIGĂ